

STRANA 2

Energetická náročnost
nová povinnost pro majitele bytů a domů
Kontejnery na Praze 1
přehled kontejnerů pro domácí odpad

STRANA 3

Večer s Dorou N.
rozhovor s Milenou Štráfaldovou
Vlčí mák na kabát
vzpomínka na válečné padlé

STRANA 4

VŠUP v DOXu
přehlídka volných prací studentů VŠUP
Hromnička
další díl pražských „figurek“

STRANA 6

Školní poklady
pedagogické muzeum slaví 120 let
Dva roky základákem
tip na knižku z kasárenského prostředí

STAROŽITNOSTI
RYTÍŘSKÁ 21, PRAHA 1

Koupíme obrazy:

Kaván

Kalvoda

Blažiček

Neher

Bubeníček

Preisler...

Navštivte nás!



Za hotové vykupujeme
zlaté a stříbrné zlomky
a mince.

Seriozně. Slušné ceny.

po.–pá. 10–18

tel.: 603 449 882 po celý den

Jubilejní návraty v Obecním domě „1912“

Jedinečná, tradiční, velkolepá... těmito slovy zvou z Obecního domu na nejnovější výstavu. Koná se k příležitosti 100. výročí otevření této pražské památky. V exkluzivních prostorách Obecního domu, k jehož výzdobě přispěla celá řada vynikajících výtvarníků oné doby, jsou opět po 100 letech vystaveny práce jejich generačních kolegů i jich samotných.

Vrací se sem tedy díla, která byla představena na historicky prvních výstavách roku 1912. Kromě Alfonse Muchy, Maxe Švabinského, Ladislava Šalouna, Jana Preislera či Karla Špillara i dalších umělců, kteří se tehdy přímo podíleli na výzdobě velkolepé novostavby, zde jsou zastoupeni také Emil Filla, Bohumil Kubišta, Jan Zrzavý, Josef Váchal a další. Období počátku 20. století lze ve výtvarném umění, designu i v architektuře charakterizovat jako mohutné věrní. I na jubilejní výstavě proto uvidíme díla tak rozdílných směrů jako jsou secese či kubismus, připomenuta je i dekadence a symbolismus.



Josef Váchal: Vzývání děbla (1911–1920).

Dat, která by se dala považovat za ona klíčová, připomínající 100 let Obecního domu, je hned několik. Už loni totiž uplynulo 100 let od slavnostního otevření Obecního domu 16. 12. 1911. To se uskutečnilo právě vernisáží výstavy tří předních českých výtvarných spolků – Jednoty výtvarných umělců, Spolku výtvarných umělců Mánes a Skupiny výtvarných umělců. Definitivně zkolaudován byl však Obecní dům až o rok

později, dne 22. 11. 1912. Je příznačné, že tuto významnou a velkou stavbu financovanou z rozpočtu hlavního města, provázely potíže s překračováním rozpočtu či podezření z korupce a lobování různých zájmových skupin. Ale také výhrady ke zvolenému architektonickému řešení i výběru umělců, jimž byla svěřena výzdoba. Zdá se, že se historie v mnohém opakuje. Svě si již tehdy vyslechl například světově uznávaný Alfons Mucha, generačně nejstarší z umělců, kterým byly zakázky kráslicí pražskou „perlu secese“ svěřeny. Koncepce letošní jubilejní výstavy se ujal uznávaný kurátor Otto M. Urban. Má za sebou úspěšné výstavní projekty, věnující se tomuto období, např. „V barvách chorobných. Idea dekadence a umění v českých zemích, 1880–1914“, která se konala rovněž v Obecním domě v roce 2006 nebo „Decadence Now – Za hranicí krajnosti“ pro Galerii Rudolfinum předloni. Netradiční instalaci mj. s využitím miniobrázků zabudovaných ve výstavních prostorách, připravilo designérské studio Olgoj Chorchoj v čele s Michalem Froňkem. Výstava „1912“ přináší v širším kontextu pohled do období vrcholícího blahobytu měšťanské společnosti Rakousko-uherské monarchie. Doprovází ji totiž i rozsáhlý a výpravný katalog, který dokumentuje téměř den po dni průběh celého roku 1912 prostřednictvím krátkých, výtvarných textů a stovek historických fotografií: defilují před námi známé osobnosti politiky, umění, vědy i sportu při různých událostech, střídány záběry z běžného života domácího, doplněno střípkou ze zahraničí. To vše v kontextu překotného vývoje nových uměleckých směrů, dokumentovaného stěžejními díly a událostmi.

Materiál z knižního katalogu najdeme i ve výstavních sálech na zmíněných miniobrázkách, instalovaných v dlouhém stole uprostřed prostoru. Na nich si doty-



Průčelí Obecního domu s mozaikou „Hold Praze“ od Karla Špillara.

kem můžeme „listovat“ v různých tématech pojednávajících období kolem roku 1912. Opět především prostřednictvím fotografií, ale i videí a hudebních ukázek. Stoly jsou popsány dobovými citáty, rozporuplné komentujícími událostí otevření Obecního domu a v něm prezentovaného umění.

V prvním sále máme možnost spatřit výtvarné návrhy, které vytvořili umělci pověřeni výzdobou Obecního domu, a vlastně na místě je srovnat s originály, vsudypřítomnými kolem nás. Návrh na mozaiku *Hold Praze*, kráslicí vstup do Obecního domu (Karel Špillar), návrhy na typicky zasněné malby Jana Preislera, autora obrazů v Palackého sále. Náčrtky Maxe Švabinského, autora obrazů národních buditelů v Riegrově sále. Mikoláš Aleš přispěl kolorovanými kresbami, které zdobí suterénní prostory. Připomenuti jsou i sochaři Čeněk Vosmik, Ladislav Šaloun či Josef Myslbek. Až magicky působí postavy z českých dějin, vystupující z lunet Alfonse Muchy. Jeho komplexní pojetí výzdoby Primátorského salonku Obecního domu včetně textilií a všech detailů bylo vrcholem tehdejšího designu a ohromuje dodnes.

Druhý sál výstavy představuje umělce, kteří měli možnost v nově otevřeném Obecním domě prezentovat svá díla na prvních výstavách: Byly to události, které opět rozvířily pražskou společnost – představil se zde český kubismus, ale i díla na pomezí symbolismu či dekadence. Přislíb originality abstrakce visel přitom již tehdy ve vzduchu. V sále dominují velká plátna Bohumila Kubišty *Vzkříšení Lazara* a *Polibek smrti*, určitě nepřehlédneme akty od Václava Špály nebo *Utěšitel* Emila Filly. Podobnou sugesci na nás zapůsobí i mohutná plastika *Úzkost* Otto Guttfreunda.

Jako před sto lety i dnes působí jemná kráska a odevzdanost dívky, zosobnění *Melancholie* Jana Zrzavého. Udiv a vnitřní napětí vzbudí několik prací Josefa Váchala – najdeme zde oleje, akvarely i lepty. Expozici doplňují drobné plastiky a legendární kubistická díla ve vitrinách uprostřed sálu.

Výstavu doprovází bohatý doprovodný program s názvem *Ateliér 1912*, který připravila GUD (Galerie umění pro děti) pod pedagogickým vedením PhDr. Jany Skarlantové).

Obecní dům, do 31. ledna 2013

denně 10–19 hod.

Martina Fialková

Za památnými stromy Prahy 1

Jinan dvouláločný na Novém Městě

Zajímavým chráněným stromem Prahy 1 je jinan dvouláločný rostoucí ve vnitrobloku při ulici Panská na hřišti Střední průmyslové školy sdělovací techniky.

Velikán má dlouhý rovný kmen s obvodem 246 cm, který se následně rozděluje na tři větve směřující kolmo k nebi. Koruna je úzká, protáhlá, bohatě větvená a sahá do výšky 25 m. Dominantní jedinec byl vyhlášen za památný strom pro svůj vzrůst, z dendrologického hlediska, ale také proto, že je v areálu školy a má tak i vzdělávací význam.

Podíváme-li se do historie místa, tak první obyvatel dnešní Panské ulice byli v roce 1348 po založení Nového Města řemeslníci – měšťané. Po Bílé hoře (1620) začala zde majetek získávat šlechta – páni, a proto se objevuje název Panská.

V září roku 1757 koupili v Panské ulici trosky dvou domů (v okolí dnes rostoucího jinanu) piaristé – bratři Řádu chudých kleriků Matky Boží. Ti se zabývali výchovou mládeže a zřizovali kláštery se školami. V roce 1766 zde otevřeli elementární školu s pěti třídami a v roce 1777 přibyla i gymnaziální výuka. Od té doby je místo celou dobu svázáno se školstvím. Později byla budova v prostorách piaristů sídlem české realky, v letech 1857–63 zde působila i reformovaná průmyslová škola.

V roce 1848 nastalo obecně uvolnění politických poměrů a to se odrazilo i ve snáhách po lepším vzdělávání lidu. V bývalém piaristickém gymnáziu byla od roku 1848 zřízena první hlavní škola pro učitele s českým vyučovacím jazykem. Ředitelem nové školy byl v říjnu 1848 jmenován MUDr. Karel Slavoj Amerling. Během dvaceti let se škola proměnila ve skutečný první český učitelství ústav, který vychoval 1200 učitelů. Byla to generace učitelů, která likvidovala negramotnost na českém venkově i ve městech, a která dosáhla toho, že se český národ stal jedním z nejvzdělanějších národů tehdejší Evropy. K uctění památky K. S. Amerlinga byl v roce 1935 prvním učitelstvímu ústavu v Praze udělen čestný název „Amerlingův státní mužský ústav učitelství“.

K. S. Amerling (1807–1884), ještě než se stal ředitelem školy, založil v roce 1842

vzorovou školu – vzdělávací ústav Budeč, který měl sloužit k přípravě učitelů, a to i žen (nacházel se v místech dnešního křižení ulic Žitná a V Tůních). Součástí Budeč byla také zahrada, ve které byly rostliny uspořádány systematicky i podle svého geografického rozšíření. Na jeho popud byla založena v roce 1869 Fysiokratická společnost, která se zabývala přírodovědným výzkumem a jeho praktickou aplikací především v zemědělství.



Titul „památný strom“ nese od roku 2007.

Jinan dvouláločný byl vysazen za působení K. S. Amerlinga, který měl k přírodním vědám a rostlinám blízko. Je velice pravděpodobné, že výsadba proběhla jeho zásluhou, a že už tehdy nechal tento dendrologicky zajímavý taxon přivést k výchovným a vzdělávacím účelům. Vzhledem k tomu, že to byl cenný jinan, tak i v průběhu dalších let se těšil úctě a zdárně může dále růst a připomínat tuto skutečnost i dnes.

V letech 1948–1953 byla budova sídlem základní odborné školy pro elektrotechniky. Od roku 1953 zde sídlí Střední průmyslová škola sdělovací techniky a jinan se stal jedním z jejích symbolů. Zdravotní stav stromu je velmi dobrý. Jeho stáří je odhadováno na 140 let.

Aleš Rudl (text a foto)

Festival plný energie

S vědou a vědci můžete nahlédnout do tajů mikrosvětů a lidského mozku, zavítat do samého nitra sopek a do oceánských pouští, pohlédnout do vzdálených koutů naší sluneční soustavy, zamyslet se nad změnami klimatu, ale i rozkrýt tajemství DNA a pokusit se najít nové léky. Zkuste si vědu na vlastní kůži!

Největší vědecký festival v České republice Týden vědy a techniky, který pořádá Akademie věd ČR spolu s partnerskými organizacemi již po dvanácté, se koná ve dnech 1. až 15. listopadu.

Festival je určen široké veřejnosti, primárně však studentům středních škol, kterým nabízí možnost nahlédnout do vědeckých pracovišť a laboratoří a dozvědět se více o světě vědy. Vědeckí pracovníci AV ČR připravili širokou nabídku exkurzí, přednášek, vědeckých kávnů, seminářů a filmových dokumentů, ve kterých představují svou práci, výzkumné projekty, nejméně vědecké přístroje a přiblíží návštěvníkům nejnovější trendy v oblasti vědy.

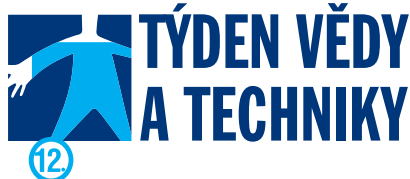
Téměř 200 přednášek je pro přehlednost rozděleno na témata chemie, biologie, medicína, fyzika, matematika, historie, životní prostředí, svět vědy, digitální technologie, sociologie, literatura a jiné.

Přednášky nabídnou například témata o energii ukryté v počtech, o tajuplném neutrinu, o dalších směrech rozvoje internetu, o únavě materiálů, fakta a naděje o výzkumu mozku, o záchraně knih po povodních, o změně klimatu.

Týden vědy a techniky umožní dozvědět se, co zbylo po energii dinosaurů, jak se propadne fyzice, nikoli z fyziky, zda upřednostnit vědu nebo rodičovství či jak rozumět chemii lásky.

Mezi nejatraktivnější částí programu festivalu patří Dny otevřených dveří ústavů Akademie věd ČR. Již tradičně otevírají své dveře také vybrané elektrárny.

Nejnázornější částí programu festivalu jsou výstavy. Brněnský Archeologický ústav AV ČR se vydá Po stopách římských legií na Moravě a představí v Praze archeologic-



ké nálezy z období markomanských válek mimořádné historické a umělecké hodnoty. Mnohé z nich lze označit v celosvětovém měřítku za unikáty. Botaniku známou i neznámou přiblíží výstava Botanické společnosti.

U příležitosti 400. výročí úmrtí Rudolfa II. uvádí Knihovna AV ČR, v. v. i., výstavu *Knihy v době Rudolfa II.* Poskytne pohled do života českých zemí v době, která zaujímá pozoruhodné místo v dějinách českého knižtisku.

Interaktivní expozice *Nejzelenější energie* pod Sluncem Ústavu experimentální botaniky AV ČR, v. v. i., ukáže unikátní schopnosti rostlin. V expozici bude platiť – dotýkat se exponátů je vřele doporučeno.

Více informací o festivalu naleznete na: www.tydenvedy.cz

PLACENÁ INZERCE

STANICE TECHNICKÉ KONTROLY
MOTOL
Úřední hodiny:
Po, St 7-17; Út, Čt 7-15,30 hod.
Plzeňská 215b, Praha 5
STK tel.: 257 210 963
Emise tel.: 257 216 489

STK MOTOL

provádí technické, evidenční, dovozové a přestavbové prohlídky pro osobní a nákladní automobily, přívěsy (do 3,5t)

www.STKMOTOL.cz



Zvěčnělé okamžiky

Jako každoročně přichází s listopadem opad listů, deště, šero a chlad. Člověk se přitom může nerušeně zaposlouchat do ticha, neboť ptáci již nezpívají jako o život a děti neprohánějí meruny pod okny.

Toto ztišení, jakýsi „stop stav“ v ročním kalendáři, jakoby vysvětlovalo, proč naši keltští předkové vybrali pro začátek svého „nového roku“ právě 1. listopad. Který byl, jen tak mimochodem, později přijat a „pokřtěn“ jako svátek Všech svatých.

Temnější dny a delší noci a vsudypřítomné dlouhící se stíny pak zavdávají příčinu k zamyšlení, co je v té tmě. Proč skončily a kam zmizely živé, zářivé dny léta, jara i stříbrné zvonivé zimy. Člověk se logicky začne zaobírat i koncem svého života a osudů svých blízkých. Vzpomíná, bilancuje.

Překvapivě tomuto ohlednutí odpovídají i četné fotografie zvětčující loučení s našim předchozím prezidentem, které se objevily v letošní soutěži Czech press photo, právě ukončené. Ovšem o tom, proč zrovna tohle téma získalo takový zájem fotografů i poroty, spekulovat nechci. I když...

Při fotografiích se mi vybavil příběh, který nám vyprávěl holandský přítel, kteří jezdí na chalupu do východních Čech vedle nás. Mají celkem dvěma „evropská“ jména, ale svou dceru pojmenovali Omajry. Prý v jednoznačné shodě. Pochopitelně jsme se ptali, proč vybrali takto „exotický“ znejší jméno. I vysvětlili nám, že její vybrali již dlouho před narozením dcery, jako uctění památky jisté Omayry Sanchezové, kterou po erupci sopky zaválily trosky vlastního domu.

Fotografii zvětčený a bohužel tragický konec třináctileté kolumbijské dívky tehdy ihned obletěl svět. A okamžitě se rozvzpoutala debata o tom, kde jsou etická a obecně lidské hranice „dokumentu“. Diskuse ostatně pokračuje dodnes a často se rozvášnil právě při zveřejnění oceněných snímků fotografických či filmových soutěží a přehlídek.

Vyprávění matky holandské Omajry bylo velmi poutavé, byť neveselé. Ovšem proběhlo zcela v realistickém duchu, bez srdceryvných přivažků. „Jeden život končí, druhý začíná.“ A ať již šlo při výběru jména o náhly popud či momentální „mediální“ působení, myslím, že si za takto jednoznačné, soukromé a přesto velkorysé připomenutí památky jednoho života oba rodiče zaslouží uznání.

Ondřej Sedláček

PŘIPOMEŇME SI V LISTOPADU

- 1. 11. 1862 se narodil Emil Kolben, český vynálezce a podnikatel, přispěl k rozvoji českého strojírenského průmyslu (zemřel 3. 7. 1943) – **150 let**
- 4. 11. 1927 ve fakultní nemocnici v Brně se narodilo první dítě ze zku-mavky – **85 let**
- 5. 11. 1882 v Praze na Žofíně se konala premiéra cyklu *Má vlast* od Bedřicha Smetany – **130 let**
- 12. 11. 1952 založena Československá akademie věd – **60 let**
- 18. 11. 1862 otevřeno Královské zemské prozatímní divadlo postavené podle projektu Ignáce Ullmanna jako předchůdce Národního divadla – **150 let**
- 19. 11. 1852 v Praze byl založen závod Tatra Smíchov – **160 let**
- 30. 11. 1862 založil Vojtěch Náprstek v domě U Halánků na Bettlémském n. průmyslové muzeum, později přemě-něné na národopisné – **150 let**